

Handläggare
Julia Böhrer
Telefon: 08-50802045**Till**
Järva stadsdelsnämnd

Motion om att kartlägga förekomsten av afrofobi

Svar på remiss från kommunstyrelsen, diarienummer KS
2025/441

Förvaltningens förslag till beslut

1. Järva stadsdelsnämnd godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande och överlämnar det till kommunstyrelsen som svar på remissen.
2. Järva stadsdelsnämnd beslutar om omedelbar justering.

Sammanfattning

En motion om att Stockholms stad genomför en kartläggning av afrofobins utbredning i stadens skolor från Jan Jönsson (L) har remitterats till Järva stadsdelsnämnd av kommunstyrelsen. Förvaltningen anser att en kartläggning kan bidra till att synliggöra hur afrofobi men även andra former av rasism tar sig i uttryck i skolan och andra delar av barn och ungas liv. Förvaltningen lämnar i ärendet synpunkter kring viktiga aspekter att ha med i ett eventuellt kartläggningsarbete.

Bakgrund

En motion om att Stockholms stad genomför en kartläggning av afrofobins utbredning i stadens skolor från Jan Jönsson (L) har remitterats till Järva stadsdelsnämnd av kommunstyrelsen. Övriga remissinstanser är stadsledningskontoret, arbetsmarknadsnämnden, förskolenämnden, utbildningsnämnden, Skärholmens stadsdelsnämnd, Afrosvenskarnas riksförbund, och Almega Stockholm.

Ärendet

I motionen föreslås att Stockholms stad genomför en kartläggning av afrofobins utbredning i stadens skolor och att kartläggningen inkluderar en analys av anmälningar om diskriminering och hatbrott samt en dialog med civilsamhällets organisationer. Enligt motionären ska kartläggningen gå i linje med Diskrimineringsombudsmannens (DO) pågående arbete på nationell nivå. DO:s uppdrag handlar om att utveckla och sprida kunskap om afrosvenska elevers utsatthet för rasism och diskriminering i grundskolan och gymnasiet. Motionären hänvisar också till

Brottsförebyggandet rådets rapporter som visar att afrofobi är det vanligaste motivet bland anmälda hatbrott, bortsett från allmänt främlingsfientliga motiv samt att hatbrotten mot afrosvenskar karaktäriseras av en hög förekomst av våld.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom avdelningen för administration och stadsmiljö.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Förvaltningen instämmer att afrofobi och andra former av rasism skapar och förstärker marginalisering samt att staden har ett ansvar att aktivt arbeta för att motverka all form av rasism. Förvaltningen anser att en kartläggning kan bidra till att synliggöra hur afrofobi men även andra former av rasism tar sig i uttryck både i skolan och andra delar av barn och ungas liv.

Förslaget går i linje med intentionerna i stadens program för de mänskliga rättigheterna och tillhörande handlingsplan mot rasism. Enligt handlingsplanen ska stadens verksamheter till exempel arbeta för att öka kunskapen om rasism och diskriminering, motverka att barn och unga utsätts för rasism och stärka samverkan med civilsamhället i arbetet mot rasism. Mer specifikt innebär detta att öka kunskapen om upplevelser av rasism, diskriminering och hatbrott i stadens verksamheter genom att mäta och följa upp dessa. Det handlar även om att öka kunskapen om strukturell rasism och hur den omedvetet kan förekomma i offentliga verksamheter samt hur den påverkar livsförutsättningarna för olika grupper. Det innebär att belysa barns utsatthet för rasism och åtgärder som motverkar den liksom att involvera barn och unga i utvecklingsarbetet. Handlingsplanen lyfter också specifikt afrofobi tillsammans med antisemitism, antiziganism, islamofobi och rasism mot urfolk som former av rasism som staden särskilt ska uppmärksamma.

Förvaltningen anser att en eventuell kartläggning med fördel kan involvera fler aktörer som på olika sätt har inblick i barn och ungas liv i och omkring skolan som källor i kartlägningsarbetet. Ungdomsmottagningen eller fritidsverksamhet är exempel på sådana aktörer. Ungdomsmottagningen i Järva uppger att de kommer i kontakt med uttryck av rasism som drabbar barn och unga i sitt uppdrag som kuratorer och genom sina besök på skolor i stadsdelsområdet. Det kan till exempel handla om att unga utsätts för nedsättande rasistiska (inte bara afrofobiska) kommentarer och skämt, framför allt från andra elever men ibland också från personal. Det kan även handla om att personal särbehandlar ungdomar i skolan vad gäller att få hjälp, bli utpekad som

problematiserande eller få oproportionerlig skuld vid konflikt. Det finns också exempel på lärare som använt rasistiska begrepp i undervisningen utan att ha förklarat kontexten kring varför ordet används. Därtill lyfts utsatthet i form av rasistiska kommentarer eller användarnamn i till exempel klasschattar och vid praktikplatser. I sådana situationer finns oftast inte samma skyddsnät och trygga vuxna runt omkring vilket kan skapa extra utsatthet. Dessa exempel bekräftar också behovet av att utveckla arbetet för att motverka att barn och unga utsätts för rasism.

Förvaltningen ser vidare positivt på den del av förslaget som handlar om att föra en dialog med civilsamhällets organisationer i genomförandet av en eventuell kartläggning. Även detta går i linje med stadens MR-program och tillhörande handlingsplan mot rasism. I Järva finns det exempel på organisationer och föreningar som i egna kartläggningar och rapporter lyfter effekter och uttryck av rasism.

Till exempel har den medborgardrivna mötesplatsen Folkets Husby i samarbete med en forskare från Stockholms universitet sedan 2020 tagit fram lokala trygghetsundersökningar. Dessa rapporter avser nyansera diskussionen om utsatthet utifrån ett lokalt invånarperspektiv. I rapporten som publicerades 2022 uppges en överordnad ambition ha varit att fånga rasismens olika uttryck i Sverige, inte minst problem kopplade till anti-svart rasism och anti-muslimsk rasism. I rapporten diskuteras strukturell rasism med utgångspunkt i Järvabornas erfarenheter av att leva nära skjutningar och allvarlig kriminalitet, erfarenheter av olika former av förebyggande arbete i området, invånares upplevelser av trygghet och erfarenheter av rasism. Resultaten visar att olika grupper drabbas och begränsas av rasism på olika sätt. Till exempel beskrivs resultaten avseende invånarnas erfarenheter av rasism indikera att svarande med båda föräldrarna födda i Afrika söder om Sahara är särskilt utsatta när det gäller rasismens mer våldsamma former (att människor agerat våldsamt mot dem). Det här går i linje med resultaten från undersökningarna som motionären hänvisar till.

Ett annat exempel är Stiftelsen Järvaveckan som i rapporter (med statistik som tagits fram av SCB och med stöd Socialstyrelsen) har undersökt levnadsvillkor och hälsa bland svenskar med bakgrund i Afrika med särskilt fokus på svensksomalier, svenskeritreaner samt svensketiopier (då dessa grupper tillsammans med svenskirakier, svenskiranier samt svensksyrier enligt rapporten utgör mer än hälften av alla i Sverige som är födda i länder utanför Europa). Rapporterna uppmärksammar ojämlika livsvillkor sett till utbildning, sysselsättning och inkomst och att detta i sin tur påverkar hälsan hos dessa grupper. Rapporterna diskuterar inte

specifikt begreppet afrofobi men dess syfte uppges vara att ge ny kunskap i debatten om integration och social inkludering där man menar att avsaknad av fakta, ren okunskap, fördomar och rasistiska föreställningar ofta har dominerat. Rapporterna utgår inte från något specifikt geografiskt område.

Sammanfattningsvis ser förvaltningen värdet och betydelsen av att arbeta specifikt med att kartlägga och uppmärksamma afrofobi. Samtidigt finns behov av att utveckla arbetet med att uppmärksamma och motverka flera former av rasism och hur dessa samverkar med andra maktstrukturer i barn och ungas liv, både i och utanför skolan. Den här sortens utvecklingsarbete bör i linje med stadens MR-program ta utgångspunkt i ett intersektionellt och normkritiskt perspektiv. Det behöver även finnas en plan för hur skolan och andra berörda verksamheter ska ta hand om de insikter och kunskaper som ett sådant kartläggningsarbete medför. Förvaltningen vill därtill lyfta vikten av att barn och unga görs delaktiga i ett eventuellt kartläggningsarbete och ges möjlighet att beskriva hur de upplever afrofobi/rasism och ge exempel på hur den tar sig i uttryck i deras liv. Det är också viktigt att en eventuell kartläggning synliggör kopplingen mellan vardagliga rasistiska situationer som kan uppstå i skolan och strukturell och institutionell rasism. Det vill säga hur den vardagliga praktiken skapar och upprätthåller strukturer.

Toni Mellblom
Stadsdelsdirektör
Järva stadsdelsförvaltning

Jonas Eliasson
Avdelningschef
Järva stadsdelsförvaltning

Bilagor

1. Motion om att kartlägga förekomsten av afrofobi

Attesterat av

Detta dokument har godkänts digitalt av följande personer:

Namn	Datum
Toni Mellblom, Stadsdelsdirektör	2025-08-14
Jonas Eliasson, Avdelningschef	2025-08-14